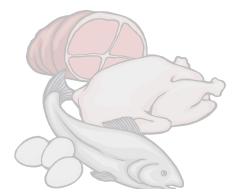

DEN
BLÅ-GRØNNE

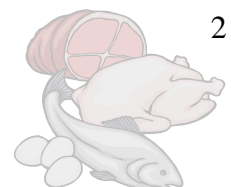
MATALLIANSEN

ET SKAPENDE FOU-PARTNERSKAP
FOR
HAVBRUK OG LANDBRUK

Innhold

1 Innledning	3
2 Matproduksjonen i Norge.....	3
3 Forskningsinstituttene.....	4
4 Mål – Visjon.....	4
5 Hovedstrategi	5
5.1. Kunnskap	5
5.2. Infrastruktur for innovasjon.....	5
5.3. Aktør i det internasjonale rom.....	6
6 Grunnleggende kunnskapsbehov.....	6
7 Vår felles kunnskapsbase.....	6
8 Regionale muligheter for vekst.....	7
9 Partnerskap næring, forvaltning og forskning	7
10 Strukturelle konsekvenser.....	7

1 Innledning

Tatt i betraktning at

- Forbrukere og myndigheter, både nasjonalt og internasjonalt, stiller de samme krav til maten enten den er produsert på land eller i vann
- Norge nå får én matlov, ett mattilsyn og en vitenskapskomité, som skal vurdere eventuelle risiki knyttet til maten
- Mange av de faglige utfordringene knyttet til landbruksbasert matproduksjon og produksjon av sjømat er likartede og omfatter hele produksjonskjeden fra jord og fjord til bord

er fiskeriministeren og landbruksministeren enige om at

- Både næringsliv og forvaltning vil ha stor nytte av synergien av et tett samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene,
- Kunnskapsbehovene og prioriteringene innen FoU i landbruk og havbruk så langt det er faglig hensiktsmessig, skal sees under ett,
- Forskningsmiljøene definerer felles strategisk plattform for fremtidig kostnadseffektivt samarbeid med sikte på å ta ut synergien mellom sektorene,
- De økonomiske ressursene fra offentlige og private kilder anvendes ut fra en samlet behovsvurdering,
- Det legges opp til en mer bevisst og koordinert politisk styring av ressurser som avsettes til FoU innen sektorene.

2 Matproduksjonen i Norge

Det aller meste av matproduksjonen i Norge sorterer konstitusjonelt til landbruksministeren og fiskeriministeren. Rammevilkårene i de to næringene som disse departementene dekker, er meget ulike. Landbruk produserer primært for hjemmemarkedet og marin sektor for eksport i en konkurranseutsatt økonomi.

Begge næringene er typiske kunnskapsbaserte distriktsnæringer i den forstand at de i sin natur er regionalt forankret og viktige for sysselsetting og verdiskaping så vel regionalt som nasjonalt. På den andre siden er de helt avhengige av avansert kunnskapsgenerering for å overleve i fremtiden. Sammen vil sektorene ha større muligheter for å stimulere til vekstkraftige og konkurransedyktige næringsmiddelprodusenter i det regionale Norge og være drivende i næringsutviklingen både langs kysten og innlandet.

Selv om de to næringene har en rekke ulike utfordringer, og også ulik tilnærming til mange av disse, er det likevel mye som forener.

Med opplegget skissert i dette notatet sikter en på å styrke synergiene til beste for begge næringsområdene.

3 Forskningsinstituttene

Vi tar primært utgangspunkt i de biologisk orienterte forskningsinstituttene. Det er imidlertid viktig at man også har med seg at så vel UoH-sektoren som de teknologiske instituttene har vesentlig FoU-aktivitet og bidrar til kompetanseoppbygging for landbruksbasert og marin verdiskaping. Dette må derfor ligge som et bakteppe for arbeidet.

I utgangspunktet har landbruksforskningen sitt fokus rettet mot landbruksnæringen. De marine miljøenes hovedfokus er mot marin sektor. Landbruk har noen institutter som befatter seg med marin forskning, og ett som bare arbeider med marine problemstillinger. Den kunnskapen Landbruksdepartementet har bidratt til å bygge opp og som videreutvikles ved landbruksinstituttene, bør kunne gi synergi over til marin sektor. Likeledes bør den kunnskapsbasen Fiskeridepartementet har bygd opp og som videreutvikles i de marine instituttene, kunne gi synergi til landbrukssektoren. For begge departementene gjelder et spesielt ansvar i å videreutvikle kunnskapsbasen for næringsutvikling i våre nordlige områder.

Til tross for en rekke strukturelle grep de siste årene, er instituttsektorens fragmenterte struktur totalt sett innen marin og landbruksbasert sektor fortsatt en betydelig utfordring. Enkeltvis har miljøene verken tilstrekkelig bredde til å håndtere de komplekse problemstillingene næringene står overfor, eller tilstrekkelig dybdekompetanse på alle sentrale områder.

Et samarbeid mellom landbruk og marin sektor for å ta ut synergier er derfor et nødvendig og viktig grep for å optimalisere verdiskapingen fra våre nasjonale næringer og for å styrke det norske forskningsmiljøet internasjonalt. Et slikt grep vil være et viktig element i den gjennomgangen av den norske instituttsektoren som skal gjøres som en del av arbeidet med ny forskningsmelding. UFD vil lede dette arbeidet. Her vil også UoH-sektorens rolle være et sentralt bakteppe. Utdannings- og forskningsdepartementet er derfor en viktig samarbeidspartner i det videre arbeidet.

På samme måte som marin forskning på sentrale områder bør kunne ta ut synergigevinsten fra landbruksforskningen, vil en sterk marin forskning gi betydelige positive ringvirkninger over i landbrukets virksomhet i et lengre perspektiv. Denne gjensidige nytten vil øke med sterkere formalisert samarbeid som et resultat av den igangsatte prosessen.

Samlet er de norske FoU-miljøene i front internasjonalt på noen områder. Et samarbeid vil gi et betydelig potensiale i salg av kunnskap og som attraktive samarbeidsmiljøer for internasjonalt ledende forskere.

4 Mål – Visjon

Skape rammevilkår for tett forskningsfaglig arbeidsdeling og samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene, for derigjennom å oppnå synergieffekter som

- tjener det samlede behovet til primærnæringene og industrien,
- møter kunden med helhetsløsninger under en felles portal,
- sikrer en bedre utnyttelse av offentlige ressurser til FoU,
- sikrer fremtidig konkurransedyktighet.

5 Hovedstrategi

Utvikle en kunnskapsmessig infrastruktur som

1. legger til rette for å skape innovasjon og næringsutvikling både i primærproduksjonen og i næringsmiddelindustrien,
2. ivaretar forvaltningens behov,
3. ivaretar forbrukers krav på og behov for trygg og sunn mat fra hele næringsmiddelsektoren så vel landbruks- som marint basert,
4. gjør norske forskningsmiljøer konkurransedyktige og attraktive som internasjonale samarbeidspartnere,
5. sikrer dynamikk gjennom samarbeid og sunn konkurranse.

5.1. Kunnskap

Landbruks- og havbruksnæringene og tilhørende industri er i økende grad kunnskaps- og teknologiintensive. Kompetanse inngår som en integrert del av bedriftenes innovasjon og verdiskaping, og kunnskap blir et bærende element for å skape markedsfortrinn, og for å forebygge tekniske barrierer for handel internasjonalt. Administrasjonen av våre kunnskapsressurser er derfor kritisk. Norge trenger

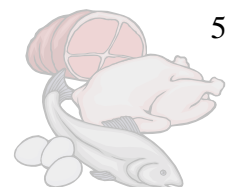
- kunnskap til å ivareta forbrukers krav på og behov for trygg og sunn mat fra hele næringsmiddelsektoren så vel landbruks- som marint basert,
- kunnskap som grunnlag for innovasjon, næringsutvikling, utdanning og rekruttering.

5.2. Infrastruktur for innovasjon

Næringene og næringsmiddelindustrien kjennetegnes generelt av en rekke små enheter og få store forskningskompetente bedrifter. Den marine næringen er preget av konsolidering samt internasjonale aktører, som i betydelig grad har lokalisert sine innovasjons- og kunnskapssentre i Norge pga vår ledende forskningsmessige rolle innen havbruk. Norge har derimot en svakt utviklet leverandørindustri for ytterligere bearbeiding av råvarer.

Med bakgrunn i denne strukturen har instituttsektoren i Norge en viktig rolle i å bistå bedriftene i arbeidet med innovasjon. Instituttene må derfor ha

- tilstrekkelig bredde- og dybdekompetanse samt infrastruktur til å støtte oppunder næringslivets innovasjonsbehov,

- en god nasjonal koordinering,
- et godt internasjonalt nettverk med basis i Norges viktigste eksportmarkeder.

5.3. Aktør i det internasjonale rom

Konkurransen om forskningsmidler er viktig for å generere vitenskapelig kvalitet i kunnskapssektoren. Samtidig er det nødvendig at FoU-miljøene har kritisk masse og har spisset sin kompetanse mot komplementære miljøer. Den store kunnskapskonkurransen skjer ikke i Norge isolert sett, den skjer globalt. Med utviklingen av det europeiske forskningsrom og globaliseringen av kunnskap må vi fremover styrke og innrette forskningsinnsatsen i Norge slik at vi har

- FoU-miljøer med kritisk masse og spisskompetanse som kan
  - produsere forskning med høy internasjonal vitenskapelig kvalitet,
  - hevde seg i internasjonal konkurranse om oppdrag,
  - være attraktive som samarbeidspartnere med utlandet.

6 Grunnleggende kunnskapsbehov

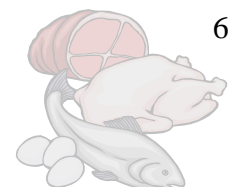
Kunnskapsbehovene for næringsliv og forvaltning kan systematiseres innen følgende temaer:

- Basis biologi og bioteknologi
- Reproduksjon
- Innsatsfaktorer (biologi, teknikk og teknologi)
- Ernæring
- Helse
- Miljø
- Produktutvikling
- Produktkvalitet inkludert mattrygghet
- Demografisk utvikling, marked og markedsføring
- Økonomi og produktivitet
- Bedriftsledelse

Isolert sett byr hver av områdene på store forskningsfaglige utfordringer, samtidig som det er nødvendig at de utvikles interaktivt innenfor et helhetsperspektiv.

7 Vår felles kunnskapsbase

Av vedlegget til dette notatet fremgår det at vi har en rekke forskningsmiljøer fra Tromsø i nord, sørover langs kysten og til Oslo-Ås-området, som dels overlapper og dels kompletterer hverandre tematisk. En forutsetning for fremtidig forskningssamarbeid er en videreutvikling av miljøene ut fra en hensiktsmessig arbeidsfordeling og sunn konkurranse under likeverdige rammevilkår. Denne utviklingen må styres på basis av kartlegging av dagens kompetanse og fremtidige behov.

8 Regionale muligheter for vekst

Kunnskapssentraene og plattformene som bygges i og rundt særlig de store universitetsmiljøene, vil være sentrale på en rekke områder. Potensialet i disse miljøene er i dag ikke utnyttet. Samtidig betinger både primærproduksjonens geografiske fordeling og næringsmiddelindustriens regionale forankring et sterkt regionalt innovasjonssystem, der hovedmålsettingen blir spredning av kunnskap som er generert ved få, store innovasjonssentra. Under gjennomgangen av forskningsmiljøenes portefølje med sikte på å foreslå en fremtidig arbeidsdeling, må det både tas hensyn til behovene for nasjonal spisskompetanse og behovene for regional breddekompetanse.

9 Partnerskap næring, forvaltning og forskning

For at innovasjonssystem skal være velfungerende, må offentlig sektor, næringsliv og kunnskapssektor inngå forpliktende samarbeid, der det legges felles planer og skapes enighet om arbeidsdeling og mål. Driverne i systemet må være næringslivet hvor verdiskapingen skal finne sted. I det videre utviklingsarbeidet må derfor både næringsliv, forskningsmiljøer og forvaltning være representert, så langt dette anses som praktisk og økonomisk mulig.

10 Strukturelle konsekvenser

Fiskeriministeren og landbruksministeren er enige om at forskningsinstituttene rammevilkår, samt arbeidsdeling, samarbeidsformer og organisering skal gjennomgås og eventuelt foreslås endret, der dette vurderes som nødvendig for å få synergier. Herunder vil departementene vurdere eierskap, styringsformer og finansiering.

Et utvalg av institusjoner som arbeider med havbruksforskning

Vedlegg

- **Institusjoner med tilknytning til FID**
- **Institusjoner med tilknytning til LD**
- **Universiteter og høyskoler**

<i>Stikkord</i>	<i>Sentrale institusjoner</i>	<i>Deltagende institusjoner</i>
Oppdrett		
• Avl og genetikk	FF HI Akvaforsk	NLH NTNU UIB NFH
• Produksjon og drift	HI FF NFH SINTEF NTNU	Planteforsk NLH NTNU
• Fôr som ernæring	NIFES SSF Akvaforsk HI FF	NVH VI
• Oppdrettsteknologi	SINTEF Akvaforsk	FF HI NLH NFH
• Etikk/velferd	Akvaforsk NVH HI FF VI	NLH UIB NFH
• Helse	VI NVH HI FF NFH UiB	NIFES UiO Akvaforsk
• Nye arter	HI FF SINTEF NLH Akvaforsk	NTNU
• Transport / distribusjon / logistikk	SINTEF NVH VI HI	
• Miljø	HI NVH VI	
Fisk som mat		
• Som ernæring til menneske	NIFES	Matforsk UiO
• Produktkvalitet	Matforsk Akvaforsk FF SINTEF HI NIFES	
• Produksjonsteknologi	SINTEF FF Matforsk	NTNU
• Mattrygghet/ -kvalitet	NIFES Norconserv VI NVH	SSF FF SINTEF UiO Matforsk
Metodikk / verktøy		
• Bioteknologi	FF NTNU VI Akvaforsk NVH UIB	
• Statistikk / data	NLH NFH NTNU Matforsk UiO UIB	NVH VI NIFES
Økonomi		
• Bedriftsøkonomi	FF NFH NHH	NLH
• Internasjonal handelspolitikk	NILF	
• Markedsfag	FF NFH	NLH
• Samfunnsøkonomi	NHH/SNF	FF
Samfunns / ressursfag		
• Miljø- og forvaltningsrettede oppgaver	VI HI NTNU UiB NINA	NIVA
• Kystsamfunn	Bygdeforskning	NIBR
• Jus		

